Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė MINDAUGAS,DOCAITIS
Data: 2026-10-29 19:48:10

Taikus žmonių judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą

VšĮ „Girių inspekcija“

Juridinio asmens kodas 306625563 | Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius | giriuinspekcija@gmail.com

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

El. paštu: info@am.lt

2026 m. spalio 29 d. Nr. GI-2026-10-29-02

PASTABOS IR PASIŪLYMAI

DĖL ŽEMĖS REFORMOS ŽEMĖTVARKOS PROJEKTŲ IR JIEMS PRILYGINAMŲ ŽEMĖS SKLYPŲ PLANŲ RENGIMO METODIKOS PATVIRTINIMO

TAIS Nr. 26-13339 | Projekto tekstas TAIS

VšĮ „Girių inspekcija“, gindama gyvosios gamtos, miškų ekosistemų ir visuomenės interesą, teikia pastabas dėl Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo metodikos projekto (TAIS Nr. 26-13339). Žemės sklypų ribų, privažiavimo kelių ir servitutų sprendiniai gali turėti reikšmės vertingų miško buveinių vientisumui. Siūlome proporcingus procedūrinius saugiklius: ekologinės vertės požymiai turi paskatinti kompetentingą patikrą, bet savaime nesukuria naujo draudimo formuoti ar naudoti sklypą.

1. 57 punktas – netaikyti tyliojo pritarimo vertingų miškų atvejais

Metodikos 57 punkte nustatyta, kad institucijai per 10 darbo dienų neatsakius projektas laikomas suderintu. Ši taisyklė neturėtų pakeisti realios kompetentingos institucijos išvados, kai sklypo ribos, privažiavimo kelias ar servitutas gali paveikti didelės ekologinės vertės mišką. Vien amžius ar inventorizacijos požymis nėra pažeidimo įrodymas, tačiau yra pagrįstas signalas tikrinti galimą poveikį. SESV 191 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas atsargumo principas reikalauja atsižvelgti į pagrįstą aplinkosauginę riziką net ir nesant visiško mokslinio tikrumo. Todėl, kai žemėtvarkos sprendiniai gali paveikti pirmykščius miškus, sengires, KMB ar kitus didelės ekologinės vertės miškus, institucijos neatsakymas per nustatytą terminą neturėtų būti prilyginamas teigiamam poveikio įvertinimui. Šią kryptį atitinka ir Aplinkos apsaugos įstatymo 4 straipsnio pakeitimo projektas Nr. XVP-1810, kuriame numatyta aiškiai įtvirtinti atsargumo principą nacionalinėje teisėje. Papildomai pažymėtina, kad ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m. numatytas įsipareigojimas griežtai apsaugoti visus likusius pirmykščius miškus ir sengires. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, ypač svarbu užtikrinti, kad teritorijų, kuriose nustatyti tokių miškų požymiai arba yra pagrįstų duomenų apie jų galimą buvimą, apsaugai reikšmingi sprendimai nebūtų priimami vien dėl kompetentingos institucijos neatsakymo per nustatytą terminą. Todėl šiais atvejais būtinas aiškus ir motyvuotas institucijos sprendimas.

Siūlome 57 punktą papildyti: *„Nuostata, pagal kurią projektas laikomas suderintu institucijai per nustatytą terminą nepateikus atsakymo, netaikoma, kai sprendiniai gali paveikti kertinę miško buveinę (KMB), potencialią KMB (pKMB), Europos Bendrijos svarbos natūralią miško buveinę, įskaitant ir inventorizuotas 2011-2014 m., bet ministro parašu nepatvirtintas, 120 metų ir vyresnį medyną ar pavienį medį, taip pat mišką, kuriame nustatyti pirmykščio miško, sengirės ar potencialios sengirės požymiai. Tokiu atveju iki projekto patvirtinimo turi būti gauta aiški motyvuota rašytinė kompetentingos institucijos išvada. Jei jai parengti trūksta duomenų, institucija per derinimo terminą motyvuotai nurodo, kokius duomenis būtina pateikti.“*

2. 9.3 papunktis – atskirti miško patikėtinio ir ekologinio vertinimo vaidmenis

Metodikos 9.3 papunktyje numatytas derinimas su Valstybine miškų tarnyba (VMT). VMT 2026 m. spalio 20 d. išvadoje pasiūlė su valstybiniais miškais besiribojančių sklypų derinimą pavesti atitinkamam miško patikėtiniui, įskaitant VĮ Valstybinių miškų urėdiją. Toks patikėtinio dalyvavimas pagrįstas, tačiau jo turto valdymo kompetencija neturėtų pakeisti VMT vertinimo, jeigu sprendiniai susiję su vertingomis miško buveinėmis.

Siūlome 9.3 papunktį tikslinti taip: *„Valstybine miškų tarnyba, kai projektuojamas naujas valstybinės žemės sklypas, kuriame yra miško žemės, arba kai projektuojamos ribos, privažiavimo keliai ar servitutai gali paveikti pagal turimus registrų, inventorizacijų ar patikimų tyrimų duomenis nustatytas KMB, pKMB, Europos Bendrijos svarbos natūralią miško buveinę, įskaitant ir inventorizuotas 2011-2014 m., bet ministro parašu nepatvirtintas, 120 metų ir vyresnius medynus ar medžius bei pagrįstais požymiais identifikuotas pirmykščių miškų, sengirių ar potencialių sengirių teritorijas. Kai projektuojamas sklypas ribojasi su valstybiniu mišku, projektas taip pat derinamas su atitinkamu valstybinio miško patikėtiniu.“*

3. Užtikrinti žemėtvarkos projektų ir supaprastinta tvarka rengiamų planų viešumą ir visuomenės dalyvavimą (51, 75.5, 76 ir 77 punktai)

Metodikos 51 punkte numatytas žemėtvarkos projektų viešas svarstymas, tačiau pagal 75.5 papunktį projektui prilyginami planai svarstomi tik pretendentų susirinkime, o 76 punkte pasiūlymams po susirinkimo numatytos vos 5 darbo dienos. Šie sprendiniai gali paveikti miškus, saugomas buveines, kelius ir servitutus, nepriklausomai nuo projekto rengimo procedūros. Aplinkosaugos organizacijoms neįmanoma nuolat stebėti visų savivaldybių svetainių ir skirtingų informacinių sistemų. Todėl siūlome **privalomą centralizuotą visų projektų viešinimą TAIS**, užtikrinant visuomenės teisę teikti pastabas.

Siūlome:

Papildyti 51 punktą nuostata:

„Pranešimas apie žemėtvarkos projekto viešą svarstymą privalomai skelbiamas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) ne vėliau kaip prieš 7 kalendorines dienas iki svarstymo pradžios, nurodant teritoriją, svarstymo terminą, pasiūlymų teikimo tvarką ir pateikiant viešai prieinamus projekto dokumentus arba tiesioginę nuorodą į juos.“

Papildyti 75.5 papunktį nuostata:

„Po pretendentų susirinkimo parengtas projektui prilyginamas planas, prieš jį derinant ir tvirtinant, ne trumpiau kaip 10 darbo dienų skelbiamas viešai svarstyti. Pranešimas apie svarstymą ir plano dokumentai arba tiesioginė nuoroda į juos privalomai skelbiami TAIS. Pastabas gali teikti visi suinteresuoti visuomenės nariai, įskaitant bendruomenes ir aplinkosaugos organizacijas. Pretendentų susirinkimas šios teisės nepakeičia.“

Pakeisti 76 punktą, jį išdėstant taip:

„76. Pastabas, pasiūlymus ir pretenzijas dėl projektui prilyginamo plano turi teisę teikti pretendentai ir kiti suinteresuoti asmenys per ne trumpesnį kaip 10 darbo dienų laikotarpį nuo plano viešo paskelbimo TAIS. Gautus pasiūlymus per 10 darbo dienų nuo jų teikimo termino pabaigos išnagrinėja savivaldybės administracijos direktorius. Dėl jų priimami motyvuoti sprendimai, apie kuriuos informuojami pasiūlymų teikėjai. Pagrįstų pasiūlymų atveju planas patikslinamas. Pasiūlymų nagrinėjimo rezultatų suvestinė viešinama TAIS. Sprendimai dėl pasiūlymų atmetimo gali būti skundžiami savivaldybės merui Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.“

Pakeisti 77 punkto pirmąją pastraipą, ją išdėstant taip:

„77. Pasibaigus projektui prilyginamo plano viešam svarstymui ir išnagrinėjus pagal Metodikos 76 punktą gautus pasiūlymus bei pretenzijas, savivaldybės administracija ne vėliau kaip per 20 darbo dienų suderina projektui prilyginamą planą. Jeigu planas buvo tikslinamas, jis suderinamas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo patikslintų dokumentų gavimo. Apie derinimą raštu informuojamas projekto autorius, kuriam grąžinti dokumentai teikiami derinti Metodikos 9 punkte nurodytoms institucijoms 57 punkte nustatyta tvarka. Kartu pateikiamas pretendentų susirinkimo protokolas, viešo svarstymo metu gautų pasiūlymų suvestinė ir jų įvertinimas.“

Prašome užtikrinti siūlomos TAIS viešinimo pareigos įgyvendinimą, prireikus pakeičiant susijusius teisės aktus.

4. 5 punktas – ekologinės vertės duomenis įtraukti į privalomą medžiagą

Projekto 5.6 ir 5.17 papunkčiai numato Miškų ir Saugomų teritorijų registrų duomenis, tačiau neįvardija KMB, pKMB, Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių, įskaitant ir inventorizuotas 2011-2014 m., bet ministro parašu nepatvirtintas, kurių galimą įregistravimą pačios VSTT teigimu svarbu tikrinti natūroje prieš leidžiant jose ūkinę veiklą dėl Europos komisijos pažeidimo procedūrų ir financinių sankcijų grėsmės, ir sengirių požymių inventorizacijų. Siūlome 5 punktą papildyti reikalavimu naudoti teisėtai prieinamus šių vertybių, medynų ir pavienių medžių amžiaus bei pagrįstų tyrimų duomenis. Kai duomenys rodo galimą ekologinę vertę ir sprendiniai ją gali paveikti, tai turi būti aiškiai pažymėta projekto dokumentacijoje ir perduota derinančioms institucijoms. Duomenų nebuvimas savaime neturi būti prilyginamas vertybių nebuvimui.

Prašome kiekvieną pastabą įvertinti atskirai ir motyvuotai. Pagal Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 5 straipsnio 2 dalies 4 ir 7 punktus bei 7 straipsnio 3 dalį informacija apie konsultavimąsi, gautos išvados, pastabų įvertinimas ir derinimo rezultatai skelbiami Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Todėl prašome šį el. paštu pateiktą raštą pridėti prie TAIS projekto Nr. 26-13339 medžiagos, viešai paskelbti motyvuotą pastabų vertinimą ir derinimo pažymą. Apie rašto registraciją, sprendimus dėl kiekvieno siūlymo ir TAIS paskelbtos derinimo pažymos nuorodą taip pat prašome pranešti el. paštu giriuinspekcija@gmail.com.

Orhuso konvencijos 8 straipsnyje numatytas visuomenės dalyvavimas rengiant bendro pobūdžio teisės normas, galinčias turėti reikšmingą poveikį aplinkai. Atsekamas ir motyvuotas šių pastabų įvertinimas padėtų užtikrinti, kad procedūrinis žemėtvarkos supaprastinimas nesusilpnintų vertingiausių miškų apsaugos ir visuomenės teisės dalyvauti sprendimų priėmime.

Pagarbiai

VšĮ „Girių inspekcija“